

Csengetés

Kezdetben a csengetés az álom része volt. Napos veranda, hegedű a természetes román férfi kezében, a nő napbarnított lába, amely a melódia taktusára dobogott. A nőnek sikerült fagyaltot rendelnie, és mellém ülve közölnie: *egyszerűen boldog*, hiszen a férfi annyi év után újra rátalált, és ismét együtt vannak, általában véve minden rendben van és mindig rendben is lesz. És annak is tudott örülni, hogy az évek egyáltalán nem látszanak meg a napbarnított lábán, ezért olyan könnyedén mozog, mintha csak repülne. És tényleg repült. Könnyedén belebújtatta a lábát a fekete, szűk papucscipőjébe, és lebegett a táncparkett felett (miközben ott is olyannak tűnt, mintha az asztalnál ülne), a mozgás tehetetlenségi ereje vitte őt a levegőben, s csak akkora izommunkát követelt tőle, mintha például hintában vagy az időnként sajgó lábikrái miatt vízben volna. A tökéletes, abszolút boldogság érzése: mindaz, amire annyi éven át vágyakoztál, most itt van, melletted, karnyújtásnyira. Soha senki nem veheti el tőled. A tudata morzsányi éberséget tanúsító része azt súgta, hogy ilyesmiről már álmódott, Ő viszont állandóan eltűnt: meg kellett érkeznie, de csak nem érkezett meg, illetve megérkezett, de úgy tett, mintha nem venné észre őt, mintha nem ismernék egymást, a konspiráláshoz erre volt szüksége – miféle konspirációhoz? – és ez alkalommal Ő eltűnt, ahogy mindig is tette. De a tudata másik része, az álmatag, ellentétessel élt, és azt mondta, hogy nem, hogy ez alkalommal minden másképp lesz. Hogy voltak ugyan álmok, de ez most végre a realitás.

Aztán előbukkant ebből a forráságból és fényből, sőt még fel is üvöltött: ez ismét álom volt, ráadásul úgy távozott, hogy szemtelenül az orra előtt csapta rá az ajtót. De valójában mi ébresztette fel?

Az ágytakaró alatt a nő felmelegedett, ott az ő személyes, kényelmes nyara uralkodott. Mindig nagyon melegen takarózott be éjszakára, éppen ezért télen mindig a nyárról álmódott, nyáron pedig a franc tudja, miről, vagy általában semmiről, mert a nyári éjszakák világosak, hosszúak és magányosak, és csak forgolódott a gyűrött, forró lepedőn, és nem tudott elaludni. Ellenben télen azonnal elaludt. Ráadásul esténként mostanában mindenféle illóolajat párologtatott, a patikában, valamiféle hirtelen felindulásból, egy kis házhoz hasonlító, kerámiából készült apróságot is vett, aminek a közepébe gyertyát kell állítani, a háztetőt meglocsolni vízzel, és illóolajat csöpögtetni rá. A legkülönbébb olajokat vásárolta össze – keserű narancsot, erdei fenyőt, hibiszkuszt és szudáni rózsát –, így most a szobában

a földközi-tengeri nyár illata terjengett. Az ágy mellett lévő asztalkán egy sor sötét üvegcsé foglalt helyet a maga becsiszolt kis üveg dugójával – ragacsosak voltak az olajtól, és érdekes a rájuk szállott fakó házi portól. A nő szerette ezeket az illatokat keverni, ezekkel kísérletezni: ma az egyikből, holnap pedig egy másikkal tett pótlólag hozzá. Valamikor, nagyon régen, így keverte össze az anyja átlátszó, vékony, sima és rücskös flakonjaiban lévő parfümjeit, amelyek a csodás illatú Carmen púder, mindenféle krém és púderpamacs mellett a toalettasztalkán foglaltak helyett. A mama, ahelyett, hogy ezt helyeselte volna, rácsapott a kezére, ami miatt az néhány napig fájt is kissé. De az illat, őszintén szólva, nem hozott olyan kellemes eredményt, mint azt várta. Ám, mondhatni, ez volt az első alkalom, amikor az illatok felé fordult, és az első olyan, amikor elpazarolta azt a drága francia parfümöt, amelyért a nők izgatottan szoktak sorba állni. Emiatt, persze, ismét kapott az anyjától, aki, bár már nem verte meg, de kiabált és sírt, és közvetlenül az arcába vágta az agyonmosott kabátját, meg még valamit, valami rongyot, vagy esetleg egy régi cipőt – erre már nem emlékezett.

A francia parfüm akkoriban nagyon drága volt, és a cipő sem volt olcsó. Most viszont épp azt a parfümöt engedhette meg magának, amely miatt akkor úgy kiabált vele a mama – már vagy húsz éve ezt vásárolta, csakis ezt, és úgy hozzászokott az illatához, hogy már nem is érezte. De amikor nem is oly rég spriccelt belőle a csuklójára (korábban ezt a parfümöt elegáns flakonban hozták forgalomba, amelyet egy üvegből készült dugó koronázott meg, most viszont spriccelővel látták el, és olyan hírek terjengtek, hogy örökre beszüntetik a forgalmazását), vagyis, amikor befröcskölte a csuklóját, azonnal rájött, hogy a kedvenc parfümje illata számára kellemetlenné vált. Nemcsak kellemetlenné, hanem egyenesen megrázóvá, mintha a csuklója valami idegen, ragacsos és piszkos dologgal érintkezett volna. Mondjuk egy földönkívüli lény csápjainak nyálkájával.

A régi barátnője, aki orvos volt és ezért cinikus is (ő maga a lelke mélyén egyébként nem volt oda a cinizmusért), azt mondta, hogy ez... hm, hm... a hormonális változások miatt van. Váltás át másik parfümre... hm, hm... Biztos megfigyelted már – mondta a barátnő –, hogy a lányok könnyed virágillatban úsznak, a fiatal nők kissé kesernyésben: az átnedvesedett zöld növényzet, a vízililiom, a moha illatában. Az érettebb korban lévő hölgyek a fűszeres, fanyar illatokat részesítik előnyben: a gyümölcsöket, a fahéj, a kardamon és a mosusz illatát. Az öregasszonyok pedig, na jól van, ne vágj olyan képet, nem az öregasszonyok, hanem *az idős hölgyek* nehéz, édeskés parfümöt fújnak magukra, mintha így próbálnák elfedni a szétesés és a rothadás belőlük áradó szagát. Azt gondolod, hogy összehesztéltek, ha? Egyáltalán nem, egyszerűen arról van szó, hogy ami korábban tetszett, kezd máshogy kölcsönhatásba lépni a bőröd csak rád jellemző kipárolgásának molekuláival, és már teljesen más illatot érzel, olyat, ami kellemetlen számodra. És öntudatlanul is olyan parfümöt keresel, amely nem vált ki belőled ilyesfajta idegenségérzetet.

Ez ítélet volt, és egyáltalán nem arról a parfümről szólt, amit a tükrös szekrény legtávolabbi fiókjába rejtett, hanem valami másról, nevezetesen az azzal kapcsolatos reményről, hogy minden meg fog változni, még szélesebb értelemben pedig a jövőről. De mivel nem akart erre gondolni, még melegebben burkolta be magát éjszakára, és lelkesen állította össze, ahogy ő fogalmazott, az illóolajok „kompozícióját”: minden este meggyújtotta a kis csészéjra helyezett gyertyát, a gyertya felmelegítette a vizet, a víz felmelegítette az olajokat, a vízfelszínen hártaként úszva az olajok elpárologtak, és amikor a víz felszáradt, a hártya ott maradt a csészájon, és nagyon nehéz volt róla lemosni.

A román hegedős melódiája kitartó mobiltelefon-csengőhanggá változott, a nő szétterpeszkedett az ágytakarón, a lába még mindig fáj, mintha közvetlenül ez előtt táncal erőltette volna meg. Valójában állandóan fáj.

A telefont a táskája mélyére ásta; oh, a női táska, oh, ez valami sajátos dolog, mondta mindig, tehetetlenül széttárva a karját, az apja, amikor az anyja a táskájában kotorászott, a kulcsát vagy a zsebkendőjét keresve, aztán pedig a szemüvegét és a Validóját. Oda egy elefántot is el lehetne rejteni. De aztán megtalálni...

Végül megtalálta a telefonját, ami most ott rezgett a kezében. És világított.

– Igen – mondta az éjszaka zajától övezve – igen?!

– Mama – mondta egy gátlástalan hang a kagylóba.

– Igen?

– Mama, én vagyok, hallgass meg (vagy azt mondta, hogy Szása vagyok?)... itt vagyok a rendőrségen... csak egy idegen készülékről engedték meg, hogy felhívjalak. Mama, én megöltem egy embert!

– Mi? – Nagyon rosszul hallott, volt valami zaj, valami túlkölés a háttérben, ezért a nő hangosan, szinte kiabálva mondta: – Micsoda?

– Elgázoltam. Elütöttem az autóval. Lehet, hogy nem halt meg, a mentő kijött, kritikus állapotban van, de...

– De ... milyen autóval? Honnan van autód?

– Sztasziké. Ő ivott, és arra kért, hogy én üljek a volán mögé, de én... Mama, azt mondták, hogy ejtik az ügyet, csak kéne...

– Igen?

– Mama, pénz kéne. Egy olyan ember, aki sürgősen ad, de a pénzt a hivatal vezetőjének kell odaadni, és akkor az eljárást megszüntetik, de ... gyorsan kéne, mama.

– Mennyi? – kérdezte a nő. – Mennyi?

A telefont tartó kéz nedves volt, a készülék is, pontosan olyan, mintha a vízből húzták volna ki. A telefon továbbra is rezgett, és a nő először azt hitte, hogy a fiú újra hívja, de aztán rájött, hogy ez azért van, mert az ő keze remeg és rázkódik, meg a térde is remeg és rázkódik. Kifújta magát és szétnyitotta a kezét. De akkor a telefon ismét világítani és rezegni kezdett, már magától, és egy másik, hivatalos hang ezt mondta:

– Itt ... őrmester (a családnevét érthetetlenül mondta ki, nyilván szándékosan). A pénzt a Kommunarka és a Második Park sarkán adja át. Pontosan egy óra múlva oda fog menni önhöz egy ember, akinek át kell adnia a pénzzel teli borítékot.

– De nekem nincs annyim – mondta a nő.

– Mennyije van?

– Ötezrem. Csak ötezrem.

Ezt az ötezret az üdülésére tette félre. Hármat az utazási irodának, egyet abban a reményben, hogy ott majd bármilyen neki tetsző dologra elfecsérelheti, és még egyet Katykának. Katyka az anyjával egy lépcsőházban lakott, fiatal volt, pimasz és mohó, de a maga nemében becsületes, és bizonyos összeg fejében ránézett a mamára, időben beadta neki az orvosságot, bevásárolt és nála éjszakázott, ha a mamára megint rájött az öt perc.

– Rubelben? – kérdezett vissza lekicsinylőn a hivatalos hang.

– Nem, hová gondol! Dollárban. Azaz... rubelben, de... Igen, dollárban.

Szeretett mindent dollárra átszámítani, a kilencvenes években ehhez szokott hozzá.

– Megbeszélem és visszahívom magát – mondta a hivatalos hang. – Bár... jól van, majd én mindent elrendezek. Ötezer. Jól van.

– De... beszélhetnék még veled?

– Nem – mondta a hivatalos hang –, már elvitték. Ötezer. Gyorsan kell. Más-képp nem jön össze, ezt le kell zárni az ügyeletváltás előtt. Feltétlenül az ügyelet-váltás előtt.

– Jól van – mondta a nő. – Ott leszek. Egy óra múlva.

Román hegedű, gondolta, román hegedű.

A lába fázott.

A hideg padlódeszkákon át lépdelve visszament az ágyába és a tokájáig magára húzta a takarót. Az ágyában senki se érhetett hozzá, senki sem juthatott hozzá, ez az ő vacca, az ő kuckója volt, az ő titkos helye, ahonnan minden éjjel csodálatos országokba úszott el, olyanokba, ahol minden rendben van, ahol napfény van és tenger, ahol a lába nem ez erek és az ízületek miatt fáj, hanem azért, mert szét-táncolta. Ő pedig megérkezett, és nézte, és megérintette a kezét, és nyilván, ismét meg fog érkezni. Mégis olyan különösek voltak ezek az álmok. Vajon miért van az, hogy ezalatt az idő alatt Ő egyszer sem ölelte meg, úgy, ahogy egy férfinak egy nőt ölelnie kell, és nem beszélgetett vele, nem mondta neki, hogy szereti, hogy vágyódott utána, mintha nem szívesen engedné magához, csak távolról engedte meg neki, hogy nézze, és azonnal eltűnt, elment, és nem is tért vissza, és otthagya, hogy magányosan üldögéljen a hőségtől izzó teraszon. És vajon miért van az, hogy egyszer sem, egyszer sem tudott álmában eljutni a tengerig, miközben az folyamatosan ott volt a közelében. Úgy tűnt, sőt, hirtelen bizonyossá vált, hogy a tengerhez vezető utat öltözőfülkék torlaszolják el, néhány sor magányosan álldogáló kabin, ő pedig, ahelyett, hogy kiment volna a tengerhez, min-

dig újabb és újabb kabinokba botlott, amelyekből valamiért, mint a szaunából, pára ömlött kifelé, valamint félig felöltözött nők, nők, és egyetlen egy férfi sem... Vagy pedig, a tenger már ott csapdosott a lábánál, ő pedig kész volt belevetni magát és úszni, de feltűnt egy nyúlós hínár vagy moszat a sekély vízben, vagy a nyílt víz egy beton töltés mögött volt, amely folyton hátrébb húzódott, hátrébb, tovább, tovább, tovább, ahogyan a horizont szokott visszahúzódnival minden egyes új lépésével. De hisz az ember képes irányítani az álmait, vagy nem?

Az óra ketyegett, ketyegett, egyre csak ketyegett. Hiába vett ilyen nagy hanggal bíró órát.

Szaggatottan, görcsösen vette a levegőt, ledobta magáról a takarót és felkelt.

– Larisza Pavlovna, de hát hogy történhetett?

Szvetocska vele egyidős volt, de mégis mindenki Szvetocskának hívta, szőke hajfürtjei, pisze orra és férje volt; a férje mindig pontosan érkezett, hogy találkozzon vele a munkája után, ő maga is a közelben dolgozott, majd kettesben beültek az autóba, és valahová elmentek. Ha téged a munka után a férjed fogad, valószínűleg ősz hajjal is Szvetocska maradsz, gondolta.

– Ez egy csaló. Csaló. Maga nem olvasta a VKontakte*-on?

Ingatta a fejét:

– Nekem nincs... VKontakte-om.

Szvetocska annak a parfümnek az illatát árasztotta, amit ő maga valamikor anynyira szeretett. Szvetocska illatfelhője széleseben elérte az orrlyukát, amitől félreugrott.

– Az unokatestvéreméket is majdnem felültették, az unokatesóm majdnem megháborodott, de aztán összeszedte magát és felhívta Ljoskát, Ljoska pedig ezt mondta: de papa, én ma Katykánál alszom, de hisz mondtam neked, hogy nem érek haza. Ha nem hívsz fel, nem is jössz rá?

– Mindig így tesznek, félelemben tartanak, éjjel, amikor az ember amúgy is zavarodott – mondta a könyvelő Mihail Iljics. – De, érthető, hogy semmit se fogsz fel, ugyanúgy, mint a harmincas években: éjjel csengetnek vagy verik az ajtódat – és te már készen is állsz... Azért, mert meztelen vagy, mert nincs mosdókagylód, minden napvilágra kerül. Ezek a gazemberek lélektanilag ehhez nagyon értenek.

– Igen – mondta a nő, és elpirult.

– De nem kell úgy elszomorodni, végtére is ez csak pénz – Mihail Iljics esetlenül megveregette a nő kezét, az pedig, szabad utat engedve magának, a homlokával a férfi vállának támaszkodott és sírt, miközben Mihail Iljics tovább simogatta és ezt ismételte: – Lehetne rosszabb is... Lehetne rosszabb is...

A nő arra gondolt, hogy azóta, hogy Őmögötte bezáródott az ajtó, most először ért hozzá idegen férfi – azt az esetet leszámítva, amikor a kreol bőrű taxisofőrnek közvetlenül a kezébe adta a pénzt.

¹ A VKontakte az egyik legnépszerűbb orosz közösségi portál – a ford.

– Én így... – a nő ismét, mint egy sértett gyermek, erősen elpirult. – El se tudják képzelni...

– Igyon egy kis vizet, galambom. – Mijail Iljics hátrébb szeretett volna húzódni, mert a nő már telesírta az ingét, de kényelmetlen lett volna így tennie, hisz nem volt rá ürügye, de hogyha rá tudná venni a nőt, hogy igyék, az már jó ürügy volna.

– Szvetocska, kérem, hozzon Larisza Pavlovnának egy kis vizet.

Szvetocska egy párás üveg pohárban meghozta vizet, és ismét az a visszataszító parfümillat lengte körül, amelyet a nő saját magán már nem bírt elviselni.

Semmi baj, gondolta, semmi baj, még pár év, és Szvetocska spriccel egy kis parfümöt a csuklójára, mint tegnap, tegnapelőtt, és egy hónappal ezelőtt, és amikor a csuklóját közvetlenül az orrocskájához emeli, hirtelen összerázkódik az undortól, mert az illat erősnek, idegennek, hozzá nem illőnek fog tűnni, és már szalad is a fürdőszobába, hogy a csuklóját a víz sugar alá tegye, és elkezdje lemosni az illatot, lemosni, egyre csak mosni... Aztán pedig megy, hogy másik parfümöt vegyen magának, édeskésést és nehezet, hogy elnyomja vele az öregasszonyos, fonnyadó test szagát.

A nő nyelt egyet. A víz segít. Ezt azóta tudja, hogy meghalt az apja. Addig soha nem értette, hogy az embernek miért ajánlják folyton a vizet, ha sír, és nem tudja abbahagyni. Arról van szó, hogy amikor az ember nagyon sír, a torkában görcs keletkezik. És hogyha vizet iszol, akkor akarva-akaratlanul is nyelned kell, ami által a görcs feloldódik, és a szervezet ezt úgy értelmezi, mint arra irányuló jelzést, hogy ne sírj többet. Ezért kell vizet inni.

Nyelt még egyet.

– Brezsnyev idejében ilyesmi nem fordult elő – mondta szomorúan Mihail Iljics. – Andropov idején meg pláne nem. Hová jutottunk!

A nő bólintott, miközben érezte, hogy a víz lökésszerűen halad lefelé a nyelőcsövében.

– Hívni kell a rendőrséget. Be kell jelenteni, hogy önt megszarolták. Hívni kell a nyomozókat.

– Ez még véletlenül se a rendőrség volt – mondta türelmes hangon Szvetocska –, ez csalás volt. Szélhámosok voltak.

– Annál inkább. Hagyjuk csak rá a mostani rendőrségre ezeknek a felkutatását, hogy kapja el őket a pénz átadásának pillanatában. Ön még segített is a bűnözők és a zsarolók bandájának a felszámolásában. Igaz, a mai rendőrség még a kisujját sem mozdítja az egyszerű emberért.

– Biztosan benne voltak ők is – értett egyet vele Szvetocska.

Mihail Iljics és Szvetocska kiábrándultan bólogatott egymás felé. Közöttük béke és egyetértés honolt. Róla, legalábbis úgy tűnt, elfelejtkeztek. Így csak állt ott a pohárral a kezében.

De ott, a szabadsága idején, ott csakis fiatalok és csakis párok lesznek, és egyáltalán nem fogja magát valami mindenki számára felesleges öreg bolondnak érezni,

és mindenki olyan udvarias lesz velem, de lényegében azt fogják várni, hogy hagyja békén őket és tegye a dolgát, így nem lesz kivel szamaragolnia és csónakból horgászni. De az öröm csak akkor öröm, ha van kivel megosztanod – másképp nem öröm, hanem bánat és egy régi sérelem.

Jobb otthon, a menedéket jelentő helyen, ahol az avított tükörben annyira homályosan látja magát, hogy elfelejti, hogy mire is hasonlít valójában. Annál is inkább, mivel minden éjjel vándorlásba kezd, zöld rétekre látogat, a boldogság helyszíneire, ahol Ő várja, és hogyha a cédrusolajhoz és a narancsolajhoz még egy picike, tényleg csak egy egészen kevéske jázmin is tesz, akkor álmában az időt képes késő tavaszra tolni. Akkor, ha kitárja az ablakot, mindenhol frissesség árad, és lehet, hogy végre sikerül a tengerbe a torkáig, a tokjáig beleereszkednie, és a hűvös, zöld fényel átítatott vízben messze-messze úsznia.

– Mihail Iljics – a nő megkavarta a maradék vizet a felmelegedett üvegpohárban –, nincs önnél egy kis Validol?

– Nincs, galambom – Mihail Iljics szívélyesen és együttérzőn pillantott rá –, csak fejfájás-csillapítóm van. Szeretne fejfájás-csillapítót?

– Igen. – A nő bólintott és megtörölte az orrát a kézfejjével.

Úgy a jó, ha megengeded magadnak, hogy csúnya légy. Úgy a jó, ha megengeded magadnak, hogy boldogtalan légy. Ha nem szeded össze magad, és nem húzod ki az ajkadat, nem púderezd be az orrodát fehér, a halántékkodat pedig vörös púderrel, hanem – na, ez az – vörös foltokban, könnyekben, takonyban úszol. Milyen boldogok is azok emberek, akik megengedik maguknak, hogy olyanon is sírjanak, amin nem szégyen sírni.

A nőnek soha nem volt fia.

Gyürky Katalin fordítása